

SOSYAL MEDYA KULLANIMI EĞİTİMİ VE BİR EĞİTİM ARACI OLARAK SOSYAL MEDYA KULLANIMI¹

Nebiye KONUK²

Selime GÜNTAŞ³

ÖZ

Yirmibirinci yüzyılın çok belirgin bir şekilde ortaya koyduğu, iletişim ve teknoloji çağı olarak adlandırılmasındaki en temel etkenlerin başında hiç kuşkusuz internet ve internetin temel altyapısını oluşturan sosyal medya gelmektedir. Bilgi ve teknoloji çağı olarak isimlendirilen yirmi birinci yüzyılda, bilişim teknolojilerinde meydana gelen gelişmeler, kişilerarası etkileşimi ve sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamı yeniden biçimlendirmektedir. Yeni iletişim teknolojileri, insanlara, duygu ve düşüncelerini paylaştıkları fırsatları ortaya koyan bir medya imkânı sunmaktadır. Sosyal medya olarak isimlendirilen bu imkan, günümüzde hızla yükselen bir etki alanına sahiptir. Bu yönüyle, aynı zamanda toplumda yükselen değerler arasında yerini hızla almaktadır. Bu çalışmada en genel yaklaşımla sosyal medyanın eğitim ile ilişkisine değinilmiştir. Böyle bir konunun geniş bir yelpazeden oluştuğu söylenebilir. Ancak bu çalışmada sosyal medya ve eğitim; sosyal medya kullanımı açısından ‘medya okur-yazarlığı’; eğitim yöntemlerine eklenen bir araç olarak sosyal medya olmak üzere iki eksen üzerinden mevcut kaynaklar doğrultusunda ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Medya Okuryazarlığı, Sosyal Medya Eğitimi

Jel Kodları: Z0

---

¹Bu çalışma, 2. Uluslararası Girişimcilik ve Sosyal Bilimler Kongresi (2nd International EMI Entrepreneurship and Social Sciences Congress), 9-11 November 2018 tarihinde bildiri olarak sunulmuştur.

²Öğretim Görevlisi Dr., Kıbrıs Sosyal Bilimler Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, nebiye.konuk@kisbu.edu.tr

³Öğretim Görevlisi, Kıbrıs Sosyal Bilimler Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Lefkoşa, selime.guntas@kisbu.edu.tr

TRAINING IN SOCIAL MEDIA USAGE AND USING SOCIAL MEDIA AS AN EDUCATION TOOL**ABSTRACT**

Social media, which is undoubtedly the basic infrastructure of the internet and the internet, is at the head of the most fundamental factors in the twenty-first century, which are very prominently named as the communication and technology age. In the twenty-first century, the age of information and technology, the developments that take place in information technology are reshaping the interpersonal interaction and social, economic and cultural life. New communication technologies offer people a media opportunity that reveals the opportunities they share their feelings and thoughts. This possibility, which is called social media, has a rapidly rising domain. In this regard, at the same time, society is quickly taking its place among the rising values. The most general approach in this study has been to refer to the relation of social media to education. It can be said that such a subject has been formed in a wide range. However, in this study, social media and education were handled in two main axes: 'media literacy in terms of social media use'; 'social media as a tool added to educational methods'.

Keywords: Social media, Media Literacy, Social Media Education

JEL Codes: Z0

GİRİŞ

İçinde bulunduğumuz teknoloji çağı olarak adlandırılan yüzyıl, gündelik yaşamımızda birtakım değişiklikleri de beraberinde getirmiştir. İnsanların birbir sağladıkları iletişim şekli artık yerini teknolojiyle yapılan iletişime bırakmıştır. Sosyal medyanın bu sayede önemi her geçen gün daha da artmaktadır. Etkileşim sırasında kullanılan her türlü metaryal ve söz konusu olan hizmet sosyal medyanın tamamını kapsamaktadır. İnternet aracılığı ile yapılan konuşmalar, her türlü paylaşım dayalı durumlar da sosyal medyanın birer parçasını oluşturur. İşbirliğine dayalı öğrenme ve çalışma sürecini de içine alan sosyal medya, esnek ve kullanılabilir olması ile farklı öğretim yönetim tekniklerine kıyasla kullanım açısından daha kolay gözükmektedir.

Sosyal medya ve eğitim ilişkileri pek çok önemli konu ile irtibatlandırılabilir. Ancak buu çalışmada amaç, aşağıda tartışacağımız şekliyle önem taşıyan birkaç başlığı öne çıkarmaktadır:

- Yeni eğitim modelleri arasında sosyal medya araçlarının kullanımı ve bireyin eğitim aracı olarak sosyal medyayı kullanması,
- Medya okur yazarlığı, medya yetkinliği eğitiminin bu yeni eğitim şeklindeki önemi, ve bu iki başlığa bağlı olarak;
- Sosyal medyadan daha çok etkilenmesi muhtemel, risk grubu olarak çocuklar ve ergenler.

1. Yeni Eğitim Modelleri Arasında Sosyal Medya Araçlarının Kullanımı ve Bireyin Eğitim Aracı Olarak Sosyal Medyayı Kullanması

Toplumsal hayatın birçok alanına hem yenilikler sunan ve hem de dönüşümleri mümkün kılan sosyal medya; kaçınılmaz olarak eğitim başlığı altında tartışılacak konuları da gündeme taşımaktadır. Bu çalışmada eğitim başlığı altında tartışılan tüm konular eğitimin öğretim boyutunu da kapsamaktadır. Bilindiği gibi eğitim bireyin kendi isteği ile gelişim sürecine katkı sağlaması beklentisi ile belli başlı bir konuda deneyimlediği her türlü tecrübeyi, bilgi edinmeyi kapsayan bir yolculuğun adıdır. Öğretim/öğrenim bu yolculuğun araçlarından birisidir. Dolayısıyla eğitim, bireylerin belirli yaşantı sonucu kasıtlı olarak istedik yönde davranış değişikliği süreci olarak ifade edilebilir. Eğitim süreci, bireylerin içinde yaşamış olduğu toplumun beklentilerine göre hareket etme temeline dayanır. Sosyal medya bu anlamda eğitimin önemli bir parçası olarak, kazandırılmak istenen davranışların, beceri ve tutumların edinimi hususunda önemli rol oynamaktadır (Arslan, 2006: 6).

Eğitimin birçok tanımı yapılmaktadır. İletişim ve etkileşim açısından bir tanıma bakıldığında, 'bireyin içinde yaşadığı topluma göre sosyalleşmesi, toplumun kültürünü kazanması, toplumu tam

olarak benimsemesi, ona katılması ve toplumun kültürünü geliştirmesi’, psikolojik açıdan ise ‘bireyin içindeki yetenekleri, arzuları ve ilgileri ulaşabileceği en üst düzeye kadar çıkarmak, kişinin içindeki “potans”ı tam olarak geliştirebilmek için gerekli çevre imkânlarını düzenlemek’ şeklinde yapılabilmektedir. Aynı zamanda bir olgu olarak da ifade edilmek istenirse eğitim, ‘bireyin kendi yaşantısıyla ve bir amaç doğrultusunda istedik yönde birtakım değişimlerin söz konusu olması’ şeklinde ifade edilir (Ergün, 2015:1).

Heraklitos’un “değişmeyen tek şey değişimdir” sözündeki vurguda yer aldığı şekliyle, değişim ve çeşitlilikler yaşantımızın birer önemli parçasıdır. Tüm toplumlar ufak tefek değişimlerin yanı sıra bazen de ciddi değişimlerle de karşı karşıya kalınmıştır. Son 100-150 yılda yaşanan değişiklikler ise kat kat daha fazladır. Bilim ve teknoloji alanında müthiş yeniliklerin olması ve hızlı adımlarla ilerlenmesi, yaşantının yanında ekonomik, kültürel ve sosyal anlamda hem olumlu hem de olumsuz değişkenlik ve dönüşlere sebep olmuştur. Tüm bu süreç, toplumsal değişim sürecini beraberinde getirmiştir (Özdemir, 2011: 86). Sosyal medya, bu değişim sürecinin unsurlarından birisi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kavram olarak sosyal medya; etkileşim ve iletişimi sağlayan ağ teknolojileri aracı olarak yapılan her türlü hizmet ve uygulamaya dayalı sistemlerin tamamını kapsar. Bloglar, mikro bloglar, anında mesaj ilet programları, diyaloglar, forumlar vb. bireylerin birbiri ile olan ilişkilerini sağlamlaştırırken aynı zamanda sosyal medyanın oluşumuna da katkı sağlanmış sayılır. Çeşitli uygulamaya dayalı internet kullanıcılarının talep ettikleri ve bekledikleri içeriğe konu bakımından ulaşma fırsatı sunulmasıdır (Boyd, 2008: 92’den akt. Öztürk ve Talas, 2015:108).

Tüm alışkanlıklarımızın kısıtlı bir zaman diliminde her türlü beklenti, hayal dışında geleneksel olarak ifade edilen ve günümüzde “eski medya” olarak belirttiğimiz çeşitli dergi, gazete, radyo ve televizyon vb. kitle iletişim araçları alışılmışın dışında çok farklı bir boyut kazanmıştır. Böyle bir “evrimsel dönüş” veya bilindiğinden dışına çıkılıp ifade edilebilecek bir değişiklik olması eskinin yeni hale dönüştüğü ve fırsatlarının çok geniş olduğu her tür teknolojik güncelliğin korunduğu bir sınır çizilmiştir. Kavram olarak yeni bir boyut kazanan web tabanlı teknoloji denilebilecek kalıp içinde kendine bir yer edinebilir (Bulunmaz, 2014: 28).

Kendini sürekli olarak yenileyebilen, erişim kolaylığı olan sosyal medyanın, eğitim açısından ortam olarak ideal bir şekilde dönüştürülüp dönüştürülemeyeceği tartışma konumuzdur. Duygu ve düşüncelerini rahat bir şekilde dile getirmekten çekinmeyen bireyler, her türlü paylaşımda da sosyal medyayı sıkça kullanmaktadır. Yelpazesi çok geniş olan sosyal medya, öğrenme-öğretme sürecinde tecrübeleri daha da zengin hale getirme ve etkin olarak ifade etmede yarar sağlayabilmektedir.

Günümüze sosyal medya kullanma açısından bakıldığında hem kendi toplumumuzda hem de küreselleşen dünyada sürekli olarak karşımıza çıkmaktadır. İletişim ve etkileşim alanında planlı ve sistemli şekilde ilerlemesi ve örgütsel olarak korunabilmesi son yıllarda sosyal medya kullanımını daha da arttırmış ve önemli kılmıştır (Babacan, 2014: 137). Sosyal medya, sürekli olarak kendini yenileyebilen çoklu alanlarda kullanılabilir olması, sanal olarak aktifliği vb. açılardan da yine dikkat çekmektedir. Bir ihtiyaç karşısında istedikleri konu ve kişi ile istedikleri zaman diliminde diyaloga geçilebilmekte, duygu ve düşüncelerin ifadesinden söz edilebilmekte ve gerektiğinde tartışma konusu dahi oluşturulabilmektedir (Vural, ve Bat, 2010: 33-49'den akt. Cerrah, 2016: 1393).

Aynı zamanda uygulamalı olarak sosyal medya, eğitimin temel süreçleri ile bütünlük göstermektedir. İçinde bulunduğu dönemin kaynakları arasında önemli bir yere sahip olan sosyal medya, eğitimin sosyolojik açıdan değerlendirilmesi bakımından önemlidir (Öztürk ve Talas, 2015: 114).

Yetişkinlerin ve öğrencilerin basitçe adımlar atarak belirli grupları oluşturması, birbirileri ile aralarında geçen diyaloglar ve geri bildirimler adına önemlidir. Bunların yanında karma (harmanlanmış) öğrenim tecrübelerinin zenginleşmesi yönünde sürecin işlemesi, öğrenciler tarafından bu duruma destek verilmesi yani öğrenme-öğretme süreci ve ölçme değerlendirme aşamasında her kuruma fayda sağladığı ifade edilmektedir (Öztürk ve Talas, 2015: 114).

Gerçek yaşantıda konuşulan konular, karşılıklı etkileşim ve iletişimler, duygu ve düşüncelerin aktarımı, alıp verme ve aynı zamanda çoğunlukla ilgi çeken hususlar yer ediniş köklü hale dönüşmüştür. Son günlerde sosyal medya, yöneten kitlesinden danışan-danışmanlara, internette aktif rol oynayan kitleden reklam sektörüne, eğitim mesleğini icra eden bireylerden gazetecilere kadar çok geniş bir yelpazenin duygu ve düşünce aktarımının olduğu sanal bir ortam görünümündedir. Çok basit bir şekilde ifade edilecek olursa bireylerin sosyal bağ kurduğu bu sanal ortam sayesinde, duygu ve düşüncelerin, bilgi ve deneyimlerin aktarılması söz konusudur. Birçok durumda birçok kişinin fikirleri, bilindik gazeteci ve uzman kişilerin yarattığı etki kadar tesirli olabilmektedir (Breakenridge, 2009: 15'den akt. Öztürk ve Talas, 2015:109).

Bilgisayarların ve internetin eğitim sürecinde kullanılmaya başlanması, eğitim sistemini daha etkin hale getirmiş, önemli gelişmeleri beraberinde getirmiştir. Bu gelişmeler eğitimin klasik tarzdan yeni gelişmelerle buluşulan eğitim tarzlarına yönelimin işaretlerini taşır. İlk zamanlar yalnızca araştırma-inceleme, kaynaklara ulaşım ve taramaya fayda sağlarken şu an gelinen nokta eğitimin özellikle verilebildiği alan halini almıştır. Böylece hem eğitim adına gerekli ihtiyaçları karşılamakta hem de çeşitliliği arttırmaktadır (Güneş, 2016: 192).

Tarihe baktığımızda, her türlü sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasi gibi çeşitli alanlarda meydana gelen değişim ve gelişim toplumları etkilemektedir. Etkilenen toplum kimi zaman yavaş kimi zaman hızlı büyük veya küçük birtakım yeniliklerle dönüşmektedir. Bu yeniliklerden eğitim sistemleri, programları ve süreç olarak etkilenme söz konusu olmuştur. Eğitimi ve eğitim programı öğelerini meydana gelen toplumsal yenilikler değişime kısmen de olsa değişimi zorunlu hale getirmiştir. Aksiyoloji (değerler), nitelik ve nicelik yönünden değişim ve gelişim sağlanarak yeterlilik düzeyini artırma hedeflenmektedir (Özdemir, 2011: 85).

İçinde yaşadığımız çağa baktığımızda ise bilgi çağı, bu çağın toplumu ise bilgi toplumu olarak nitelendirilmektedir. Yaşadığımız çağın bilgi çağı olmasında özellikle son yarım yüzyılda bilim, teknoloji ve iletişim alanlarında meydana gelen değişim ve gelişmeler, özellikle bilgi teknolojilerinde gerçekleşen yenilikler etkili olmuştur.

“1980'lerden sonra, bilgisayar üretiminin artması, her geçen gün yenileşerek boyut olarak küçülüp içerik olan zenginleşen ve kolay ulaşılabilen bir araç haline gelmesi, bu araçların eğitimde öğrenme-öğretme süreçlerinde de kullanılmasını gerekli kılmıştır. 10-15 yılda içerisinde bilgisayarın yanı sıra “internetin tüm sosyo-ekonomik düzeylerdeki ailelerin bile evlerine girmesi, bilginin öğrenilmesinin ve paylaşılmasının sadece okullarla sınırlı kalmadığını, dolayısıyla eğitim kurumlarının ve eğitimcilerin yeni çağın gerektirdiği niteliklere göre kendilerini geliştirmeleri gerekliliğini ortaya koymuştur. Bilgi çağında gerçekleşen değişimler, küreselleşme ve küreselleşme ile birlikte ortaya çıkan yeni paradigmlar eğitim sistemlerinde, yaklaşımlarında ve süreçlerinde kaçınılmaz değişim ve gelişmelerin yapılmasını zorunlu kılmıştır” (Şişman, 2006: 351).

Tüm bu bilişim sistemlerindeki gelişmeler, eğitim ve öğretimi sadece okul çatısı altında sınırlandırmayıp, her yerde her koşulda gündelik hayatımızda da kurumsallaştırarak gündeme taşımaktadır. Globalleşen dünya, bilgiyi fiber optik kablolarla ulusal sınırları ortadan kaldırmaya çalışırken okul sınırının kaldırılmaması pek de akılcı davranış olarak görülmemektedir (Şişman, 2006: 349).

Tüm bunların yanı sıra, teknoloji ile beraber bilgi teknolojileri eğitim ve öğretimi her açıdan değişikliğe götürmüştür. Lauder ve arkadaşlarının (2006) ifade ettiği üzere, günümüzde öğretmen ve öğrenciler arasındaki yüz yüze gelmenin yerini e-mail, kitapların yerini internet alırken, sınıfın yanı sıra sohbet odaları (chat rooms) ortaya çıktı. Bunun yanında, okullar, yüksek okullar ve üniversiteler insanların öğrendikleri yegâne yerler olmaktan çıkarken, yaşam boyu öğrenme çağında, öğrenme evde veya işyerinde kolayca meydana gelen bir arzu haline geldi” (Lauder vd., 2006: 1-70).

Eğitim içinde yer alan sosyal medya, işbirliğine dayalı öğrenme ile birlikte hızla yayılarak her geçen gün sayıca artış göstermektedir. Sosyal medyada eğitim, erişim sağlanan bağlantı hızı yüksek bir yerde; öğrencinin aktif şekilde keşfederek, yaparak, yaşayarak katılım sağladıkları ve işbirliği içerisinde bir ürün ortaya koydukları süreci kapsar (McLoughlin & Lee, 2007: 95'den akt. Öztürk ve Talas, 2015: 114). Sosyal medya araçlarından blog, wiki, podcast gibi araçları kullanan kitlenin iletişim ve etkileşim doğrultusunda gereken bilgiyi tespit edip paylaşma söz konusu olduğundan iş bölümü ile de desteklendiği açıkça belirtilmiştir (Öztürk ve Talas, 2015: 114).

Sosyal ağların uygulamaya dönük olarak eğitimin yapıldığı yerlerde aktif şekilde rol oynaması; hem öğretmen hem öğrenciler arasında iletişimi etkin şekilde kuvvetlendirmiş hem de bireysel olarak birebir kendilerini tanıma fırsatı sunmuştur.

Her ne kadar facebook ve youtube gibi uygulamalar bireylerin özel hayatları hususunda önemli bir yere sahip olsa da dönüt alma ve öğrenmenin sosyalliği bağlamında uygulamalarının ne derece uygun olduğu tespit edilip kurumsallık açısından nitelikli eğitim teknolojisi oluşturulmak istenmektedir. Dolayısıyla birçok eğitimci tarafından dikkat çeken bir durum özelliği taşımaktadır. Öğrencilerin sadece tüketmesinin yanı sıra üretebilen, yaratıcı olmasına olanak sağlayan hızlı bir değişime imkân sunması adına da dikkatleri üstünde toplamaktadır.

Pedagojik materyal olarak ifade edilen sosyal medya araçları eğitim açısından birçok yararı olduğu varsayılmaktadır. Bunları kısaca şu şekilde özetleyecek olursak;

Sosyal destek ve bağlanabilirlik: MySpace, Facebook ve Friendster vb. bir takım uygulamaya dayalı ve aynı zamanda öğrenme ve öğretme sürecinde bireyin kendini doğru şekilde ifade edebilmesini, kendini gerçekleştirmesini sağlamaktadır.

İşbirlikli bilgi keşfi ve paylaşımı: Elde edilen bilgilerin tez sürede birden fazla alana hızlı bir şekilde aktarılmasıyla özellikle bu alanlarda kişisel özellikleri benzerlik gösteren fertlerin öğrenmelerinin daha kolay ve kısa zamanda olduğu görülmektedir. Kaynak bulma adına yine işbirlikli olma sayesinde hem çeşitlilik hem de kolay ulaşılma adına fırsat tanınmaktadır. İnternet tabanlı erişime kısmen de olsa katkısı vardır.

İçerik oluşturma: toplumu oluşturan bireylerin bilinçli üretici olduğu kadar bilinçli tüketici olması hususunda sosyal medyanın içeriği son derece önem arz etmektedir. Geleneksel eğitim politikasından sıyrılıp çağdaş eğitime adım atmada sosyal medyanın etkisi büyüktür. Çağdaş eğitim programında öğretmen pasif olurken öğrencinin özgür ortamda keşfetmesi söz konusu olduğundan sosyal medya sayesinde bu süreç çok daha sağlıklı, etkili ve hızlı ilerlemektedir. Dolayısıyla belirli bir

ortama ve mekâna sınırlı tutulmayan öğrenci, sosyal medya sayesinde kendini daha etkili, alan içeriğine hâkim ve öğrenme sürecini iyi yönetebilen bir imkân bulmuş olur. Aynı zamanda internete gereksinim duydukları zaman konusunda da kendileri belirleyebildikleri için sosyal medya sayesinde esnek olunmuştur (McLoughlin & Lee, 2007: 667).

Yapılandırmacı öğrenmenin yanında sosyal medya, işbirlikli öğrenme ve informal öğrenmeye dayalı ortam oluşturma imkânı da sunmaktadır. Ancak, eğitimciler için zorluk, yeni teknolojik gelişmelere yönelik pedagojik uygulamalarının yeniden nasıl çerçeveleneceği ve öğrenenleri güçlendirmek ve zenginleştirilmiş bir sosyal öğrenme ortamı yaratmak için çevrimiçi iletişim ve bilgi alışverişi tasarımını kolaylaştıracağı tasarlamaktır. (Bartlett-Bragg, 2006:2).

İşbirlikli öğrenme ile öğrencilerin yeni ağlara kısa zamanda hızlı bir şekilde katılması sağlanır. Böylelikle informal öğrenme ortamları sağlanmış olur. İnfomal öğrenme her yaşta kullanılabilir. Öğretilen konuların iş birliğine dayalı olarak yeni bilgileri yapılandırması informal öğrenme sayesinde gerçekleştirilir. Dolayısı ile bu durumun göz ardı edilmemesi son derece önemlidir (Selwyn, 2007: 17). “Birtakım metodolojik ve felsefi zorluklar tanımını çevrelese de, “enformel öğrenme” artık her yaşta öğrenenler için hayati bir eğitim unsuru olarak kabul edilmektedir. Kavramın “kaygan” tabiatına rağmen, ortaya çıkan bir şey var. Enformel öğrenmenin doğasının, örgün eğitimin dışında herhangi bir öğrenme olmasından daha spesifik olduğu konusunda fikir birliği. Bir düzeyde informal öğrenme, “dışarıdan dayatılan kriterler veya kurumsal olarak var olmaksızın, tek başlarına veya kolektif olarak kendi başımıza yapılır. Yetkili öğretim görevlisi ”Bu nedenle, örgün öğrenim tipik olarak kurumsal olarak desteklenirken, sınıf temelli ve yapılandırılmış, enformel öğrenme“ tipik olarak sınıf temelli veya yüksek düzeyde yapılandırılmamış ve öğrenmenin kontrolü esas olarak öğrenenin elinde durmaktadır ”Ancak, gerçeğini göz ardı etmemeliyiz. Bu informal öğrenme, “öğretilmemiş” olan genel çıkarlar tarafından teşvik edilen bir öğrenme aralığını da içerir.” (Selwyn, 2007:17).

Pettenati ve Ranieri (2006) ise “sosyal ağları informal öğrenmelerini desteklediğini ve çevrim içi işbirlikli öğrenme ortamlarında uygulama topluluklarının oluşumuna olanak sağladığını” ifade etmiştir. Aynı zamanda öğrencilerin aktif katılımı söz konusu olduğundan yeni içerik oluşturabilme, ihtiyaca yönelik adaptasyon sürecini başlatma söz konudur. Dolayısı ile bunun gerçekleştirilebilmesi için de dijital ortamda bilgi edinmeyi sağlamak gerekir (Pettenati ve Ranieri, 2006: 408’den akt: Yetik, 2017: 109).

Dünyanın her yerinde internet ve bilgisayar kullanıcılarının günden güne artış göstermesi, gündemden haberdar olmayı, alışverişi ayağa kadar getirmekten dünyanın öbür ucundaki ile iletişime geçebilmeye kadar yaşamın her alanında önemi büyük ölçüde hissedilmektedir.

Günümüzde zamansal ve mekânsal anlamda birçok zorluğu ortadan kaldıran internet ve ona bağlı olarak da sosyal medya ortamları, sosyalleşmenin önemli bir tamamlayıcı unsuru olarak ön plana çıkmaktadır. Günümüz toplumunun hızlı yaşanan kopuk ilişkileri içerisinde sosyal paylaşım ağları yardımıyla insanlar bir sosyal ilişki kurma ya da mevcut olan ilişkilerini sürdürme şansına sahip olabilmektedirler. Sosyal paylaşım ağları bireyleri, toplumun gittiği yönde sosyal olarak tamamlayan bir bileşen olarak karşımıza çıkmaktadır.

Basın ve yayın sayesinde çok daha geniş halk kitlelerine ulaşılmış, istedik öğrenmenin gerçekleştirilip gündelik hayatta kullanılmasına büyük oranda katkı sağlamıştır. Bireylerin bu iletişim araçları ile ortaya çıkan tüm kültürel unsurları evlerinin içine almaları sağlanmış, verilmek istenen mesajın doğru zamanda doğru şekilde birçok kişiye aynı anda ulaştırma gücü doğmuştur. Tüm bu süreci değerlendirdiğimizde sosyal medyanın iletişimde oynadığı rol, sosyalizasyonu etkileyerek bu yönüyle de eğitim sürecine etki eder olmuştur.

Yapı olarak sosyal medya araçlarının özelliklerine bakıldığında çağdaş olmayan iletişim araçlarından farklı olarak tüm iletişim ve etkileşimlere açık olduğu görülmektedir. Bireylerin birbiri ile bireylerin yaşamış olduğu toplum ile (bloglar) ve en önemlisi de toplumların diğer toplumlar ile her türlü iletişim mekanizmasının kurulması sağlanmaktadır (Babacan, 2014: 137).“Eğitimciler öğrenme-öğretme sürecinde popüler, fonksiyonel ve ilgi çekici eğitim teknolojileri geliştirmede zorlansalar da; genç bireylerin eğitsel amaç kaygısı taşımadan oluşturulmuş olan binlerce sosyal ağ sitelerine üye olması, bloglar keşfedip, yazması, fotoğraf paylaşımları, çevrimiçi olarak mesaj sistemlerini kurmaları sosyal ağ toplumlarını etkin hale getirmektedirler. Birçok öğrencinin ilgisini çeken ve motivasyonunu arttıran etkili araç ve ortam imkânı sunun sosyal medya, eğitimcilerin de dikkatini çekmiş ve kullanılmaya başlamıştır. Dolayısıyla hızla küreselleşen dünyada sosyal medyanın eğitimin önemli bir parçası olarak zorunlu hale gelmiştir. program görselleştirmenin öğrenmeye yardımcı olmak için güçlü argümanları olmasına rağmen, etkinliği hakkında aşırı çalışmalar Bu öğretim ve öğrenme yardımcıları tutarsızlık sonuçları gösterir. Alandaki en tanınmış çalışmalardan biri Bilgisayar bilimi eğitiminde görselleştirmenin Hundhausen ve ark. Onlar yürüttüler. Görselleştirmelerle 24 eğitim deneyi analiz eden bir çalışma. Çalışmaların sadece% 46'sı (24'ü 11'i) tedavi grubunun lehine anlamlı sonuçlar vermiştir. Hundhausen vd, değerlendirilen pek çok denemede, bu görselleştirmelerin öğrencilerin öğrenmesine nasıl fayda sağladığına odaklanmak yerine, görselleştirilen bileşenlerin sayısına odaklandığını bildirdi. Hundhausen vd, görselleştirmenin pasif kullanımının (öğrenme) daha iyi öğrenme performansını garanti etmediği sonucuna varmıştır.ve öğrenme aktivitesi sırasında öğrenciyi görselleştirmeye etkinleştirin. Öğrencilerin ve materyal arasındaki etkileşimin önemi, çoklu ortam öğreniminde, multimedya

öğrenimine etkileşimin ek unsurunun öğrencilerin performansını artırdığı eğitim literatüründe bildirilmiştir.” (Derus vd, 2014: 94)

Sosyal medya iletişim aracı olmanın yanısıra hem bilgi paylaşımı hem de eğitim amaçlı kullanılmaktadır. Yüksek öğretim öğrencilerinin sosyal medya aracını eğitim boyutuyla nasıl kullandıklarını tespit etmek amacıyla yapılan bir çalışmada sosyal medyayı eğitim amaçlı kullandıkları ve birbirleriyle bu platform üzerinden ders içerikleriyle ilgili bilgi paylaşımında buldukları tespit edilmiştir. Özen ve diğerlerinin (2018) yaptığı araştırmaya göre; sosyal medya uzaktan eğitim gören öğrencileri birbirine yakınlaştırarak ortak bir dil kullanmalarını sağlamıştır. Aynı çalışmada, öğrencilerin ders içeriklerini ve notlarını yoğun bir şekilde sosyal medya aracılığı ile paylaştığını göstermektedir; ayrıca öğrenciler yazılı olmayan yani video görüntü vb. ders içerikli bilgileri de sosyal medya vasıtasıyla paylaşarak birbirlerine yardımcı olduklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler dersler konusunda problem yaşadıklarında hocalarından ve arkadaşlarından sosyal medya ile iletişim kurarak yardım alabildiklerini vurgulamaktadırlar ve sosyal medyanın eğitim boyutunda faydalı olduğu konusunda hemfikirdir (Özen vd, 2018:70)

Yazıcı vd'nin de belirttiği gibi, iletişim ve etkileşimi içinde barındıran sosyal ağlar, eğitsel özellik taşımaktadır ve böylelikle bireylerin kendisinin eğitilmelerine yardımcı olur. Yani sosyal ağ sitelerine genel bir bakıldığında aslında bilgiye gereksinim duyan bireylerin ihtiyaçlarını giderme, eksiklikler varsa tamamlamaya yardımcı olur. Bunu sağlamaya çalışırken meslektaşları ile sürekli irtibat halinde olurlar. Böylece daha kolay bilgi akışı sağlanmakta, iş birliği oluşmaktadır. Bununla birlikte teknolojik uygulamaya dönük eğitim-öğretim ortamlarına sağladığı önemli katkılar arasında yer alabilir. Bu süreç aynı zamanda annelik ve ebeveynlik rollerinin öğrenilme ve paylaşım süreçlerinde de ciddi değişikliklere sebep olmuştur. Deneyimli anneler ve anne adayları hamilelik, annelik, bebek bakımı ve bebek/çocuk eğitimi gibi konularda sosyal ağlar sayesinde daha zengin içerikli imkanlar elde edilmektedir. Böylelikle her annenin birbirlerinden bilgi edinimi sağlanmakta, çocuklar ile daha kaliteli zaman geçirmelerini sağlamaktadır. Aynı zamanda gelişmiş sosyal ağlar sayesinde eğitim okul ortamından çıkarak çeşitli platformalarda yer almaktadır. Ne istediğini bilen öğrencilere internet birleşik öğrenme imkanı sunup bol kaynağa ulaşımı sağlar. İçerik oluşturma, bilgi dağılımı ve bilgi elde edip geliştirme vb. de olanağı tanır (Yazıcı vd., 2017:1718).

Günümüzde bu kadar ilgi çeken sosyal ağlar, toplumu etkilemekte ve bir takım alışkanlıkların değişimini sağlamaktadır. Özellikle sosyal ağların mevcut öğrenme ve içerik yönetim sistemlerinde yapısal değişikliklere sebep olması son derece dikkat çekicidir. İçerik yönetim sistemlerin sosyal ağları kendi sistemlerine entegre etmelerinin mi, yoksa mevcut sosyal ağların içine kendilerinin entegre olmalarının tespiti yapılmaktadır. Bu açıdan yapılacak araştırma ve çalışmalar içerik yönetim

sistemlerin geleceği hakkında önemli rol üstlenmektedir. Bu gibi uygulamalar sayesinde insanlar arasındaki küresel bağlantıda yeni bir dönem başlamıştır. Bu sosyal ağların kullanımları ve dijital okuryazarlık sayesinde düşünceler ve yenilikler, dünyada önceden olmadığı kadar hızlı bir biçimde yayılmaktadır (Gülbahar vd., 2010: 2'den akt: Taşdemir ve Aslan, 2017:319).

Sosyal medya araçlarının eğitim sürecinde veri analizleri incelendiğinde öğrenciler tarafından eğitim süreçlerinde en fazla Sosyal Ağ Web sitelerinin (Facebook, MySpace, Bebo, LinkedIn, Google+, vb.) kullanıldığı tespit edilmektedir. Eğitim amaçlı olarak en sık kullanılan sosyal medya aracının Youtube web sitesidir. Eğitim süreçlerinde sosyal medya araçlarının kullanımının önemli olduğu, yarar sağladığı, ders başarısı arttırdığı görülmektedir. Dolayısıyla öğrenciler sosyal medyayı öğrenim süreçlerinde kullanmaktan hoşnut olmakta, öğrenmelerine faydalı olduğunu ifade etmektedirler. Her yıl eğitim-öğretim yılında sosyal medyanın kullanımı artmaktadır. Sosyal medya araçları içinde en çok sosyal ağ web sitelerinin kullanımı yaygındır. Aynı zamanda öğrencilerin sosyal ağ web sitelerini en çok arkadaşlarıyla iletişim kurmak için tercih ettikleri tespit edilmiştir. Bu araştırmadan elde edilen sonuç sayesinde, sosyal medya aracılığıyla öğretim süreçlerinin desteklenmesinin Ankara Meslek Yüksekokulu'ndaki öğrencilerin öğrenmelerinde çok etkin olduğu, öğrenme süreçlerini kolaylaştırdığı, öğrencilerin daha etkili olduğu, öğretim sürecinin bir parçası olduğu fikri öğrencilerde uyandırdığı bilinci sağlamıştı (Toğay vd., 2013: 29).

Sosyal ağların eğitimde kullanımı konusunda yapılan çalışmaların artış göstermesi şüphesiz sosyal ağların kullanıcı sayılarının günden güne bir artış grafiği izlemesi ve en başta gençler olmak üzere hemen her yaş grubuna bir yönüyle hitap etmeleri nedeniyle facebook, twitter, myspace, vb sosyal ağların eğitimde eğitsel amaçlar dâhilinde kullanımının düşünülmeğe başlaması ile ilişkilidir. Polat vd'nin aktarımıyla sosyal ağların eğitimde kullanımı hakkındaki bazı araştırma sonuçlarına göre sosyal ağlar öğrenciler tarafından büyük bir oranda kullanılmakta ve bu durum neredeyse bir alışkanlık haline gelmektedir. sosyal ağlar daha etkili ve verimli bir öğrenmeyi destekleme potansiyeli taşımaktadır. Araştırma sonuçlarına göre; Öğrencilerin bilişim teknolojileri okur-yazarlık düzeylerinin önceden belirlenmesi gerekmektedir. Öğrencilerin uygulamaya yönelik tutumlarının önceden belirlenerek özellikle olumsuz tutum sergileyenlerin dikkate alınmasının gerekliliği ve öğrencilere evlerinin dışında uygulamaya katılabilecekleri ortam ve teknolojik alt yapı sunulmasının gerektiği belirtilmektedir (Polat vd., 2014: 270).

Bir sosyal medya aracı olarak Twitter ele alındığında: "Twitter'ın eğitim ortamlarında kullanımı ya da eğitim amaçlı kullanımında önemli etkenlerden biri günümüz dijital yerlilerinin teknolojiyi kullanarak eğitim görmek istemeleridir. Teknoloji kültürü içinde doğan ve yetişen dijital yerliler sınıflarda teknoloji ile eğitim yapmak istemekte teknolojinin işe koşulduğu öğretim ortamlarından

zevk almaktadırlar. Öğretmenin sınıfa gelmeden önce işleyeceği konuya ilişkin bir problemi Tweet'lemesi ve öğrencilerin dikkatini çekmesi, konunun dersten önce araştırılmasını ya da konu üzerinde düşünülmesini sağlayabilmektedir. Yine, öğretmenin öğrencilere vereceği projelerin grup çalışmalarıyla Twitter üzerinden yapılması, tartışılması, fikir alışverişinde bulunulması ve konuya ilişkin düşüncelerin yansıtılması sağlanabilmektedir. Bu sayede hem süreç kayıt altında tutulabilmekte, hem de öğrencilerin kendilerini değerlendirmesine olanak verilerek işbirlikli öğrenme gerçekleştirilebilmektedir. Öğrencilerin teknolojiye olan ilgi ve meraklarını öğretim ortamlarında Twitter vb. araçları kullanarak işe koşmak bu bağlamda önemli faydalar getirebilmektedir. Twitter'ın yaygın olarak günlük mesajları, olayları, duygu ve düşünceleri içermesi nedeniyle birçok twitter kullanıcısı kendisi hakkında bilgi sunmaktadır. Yakın gelecekte fotoğrafını çektiğiniz ya da akıllı telefonunuzun kamerası ile görüntüsünü yakaladığınız kişinin, twitter veri tabanında eşleştirmesi yapılarak o kişi ile ilgili size profil bilgileri sunması kaçınılmaz görünmektedir. Bununla birlikte, bir öğretmenin öğrenci gelişim dosyalarını Twitter üzerinde tutması, öğrencisinin paylaştığı Tweet'lerden gelişimini takip edebilmesi, bununla ilgili bilgileri grafiğe dökebilmesi de çok uzak görünmemektedir.” (Odabaşı vd, 2012: 98)

Twitter, iletişime yeni ve basit bir form getirmiş olan, iletişim metni en fazla 140 karakterden oluşan bir sosyal medya aracıdır. Migroblama sayesinde insanlar gündelik hayatta yaptıkları hakkında konuşabilmekte, bilgiler edinmekte ve paylaşımlarda bulunmaktadır. Mikroblog aracı olan Twitter çevrimiçi öğrenme süreçlerinde ve geleneksel çevrimiçi sınıf ortamlarında mobil teknolojileri kullanır. Twitter ortamında eğitim süreçlerinde, ders içeriği veya tarihleri ile ilgili çeşitli değişiklikler söz konusu olduğunda bildirme yapılabilen, bir makalenin veya bölümün özeti paylaşılıp, web adreslerini yayınlama, belirlenen bir kişiyi takip etme aynı zamanda olayları izleyebilme ve rapor hazırlama vb. imkanlar sunmaktadır (<http://stevewheeler.blogspot.com/2009/01/teachingwith-Twitter.html>).

New York'ta bir öğretmen ise İngilizce sınıfı için Twitter kullanımının önemli olduğunu belirtmektedir. 140 karakter dahilinde Twitter ortamı, kitap önerilerini paylaşmak, güncel çalışma konularında bazı sorular yönelmek, alandaki önemli kişileri ve uzmanları takip etmek, CNN kanalındaki güncel olayları izlemek, diğer haber alanlarını takip etmek ve diğer sınıflarla Twitter üzerinden tartışmak amacı ile kullanılabilir. Özetlemek gerekirse, eğitim ortamlarında Twitter etkili bir şekilde güncel olayları, haberleri öğrenmek, web site adreslerini paylaşmak, düşünceleri paylaşmak, bir olay veya kişiyi takip etmek, dil öğrenmek, diğerleri ile tartışmak ve işbirliği sağlamak amacıyla eğitim süreçlerinde kullanılabilir (Gülbahar vd., 2010:2-4'den akt: Taşdemir ve Aslan, 2017:319).

Sosyal medyanın en önemli araçlarından Twitter ile ilgili araştırmalara göre Facebook'tan farklı olarak tek yönlü bir paylaşım ve kullanıcıların Twitter'da gerçek olmayan isimlerle hesap

oluşturmalarıdır. Yıldırım'a göre bu durum da bilindik kişi baskısını ortadan kaldırmaktadır. (Yıldırım, 2015: 80-83; (<http://www.sdplatform.com/Dergi/804/Sosyal-medya-psikolojisi-ve-dijital-yerliler.aspx>, Erişim tarihi: 20.11.2018)

Barış ve Tosun'un belirttiği gibi; "İnsanların kendilerini, ürünlerini veya iş yerlerini tanıtmaya, yeni arkadaşlıklar kurma, eğlenme, fikir, fotoğraf, video, animasyon, haber vb. paylaşma imkanı tanınması, sosyal ağların kullanıcı sayısını artırdığı gibi, kullanım amacını da o ölçüde artırmıştır. Son yıllarda çeşitli uygulamaların entegre edilmesiyle, sosyal ağların eğitimde kullanıldığı örneklerle de rastlanmaktadır" (Barış ve Tosun, 2013:124). Genç'in çalışmasında eğitim alanında kullanım incelendiğinde sınıf içi öğrenme ortamlarına alternatif öğrenme ortamlarından bahsedilmektedir. Bu öğrenme ortamında söz konusu olan sosyal medya aracı ise facebooktur. "Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun üye olduğu, günümüzün en popüler sosyal ağı olan Facebook'un iletişim yeteneklerinden faydalanarak alternatif bir ders ortamı hazırlanabileceği ve ders ortamının öğrenme sürecine önemli katkı yapabileceği varsayımı ile bu çalışma başlatılmış ve bir uygulama gerçekleştirilmiştir (Genç, 2010: 242).

Sosyal ağlardan Facebook'a bakıldığında kullanıcılarının oluşturduğu ağlarda çeşitli aşamalar yer almaktadır. Herkese açık olan yazılar sayesinde her kullanıcının birbirinden haberdar olması sağlanmaktadır. Aynı zamanda başka çevrimiçi sosyal ağ sitelerine (Friendster, MySpace gibi) sosyal ağlarda da kullanıcıları kendilerini çevrimiçi bir profilde tanıtır, arkadaş edinir, diğerlerinin profillerine veya sosyal içeriğe bilgi veya yorum yazabilir. Kullanıcı sayısı 350 milyonu aşan facebook ağı dünyanın en büyük sosyal ağı olmuş fakat birçok kullanıcısı olan ve büyüyen sosyal ağlar da bulunmaktadır. Örnek olarak MySpace özellikle müzik ve eğlenceye, Flickr, resim ve video paylaşımına, Twitter, 140 karakterlik mesaj yazmaya ve Ning insanların ilgilerinin farkına varmalarına, kendilerini keşfetmesine ve açıklamalarda bulunmaya odaklanmıştır (Gülbahar vd, 2010:2-4' den akt: Taşdemir ve Aslan, 2017:319).

Bir başka çalışma, Heather Rogers Haverback Towson üniversitesinde, "324 Okuma Yöntemleri Grubunun Bayanları" olarak oluşturduğu Facebook grubunu öğretmen adayları ile okuma dersinde buluşmak için kullanmıştır. Bu grup ödevlerin tartışmalar yapıldığı, görüşlerin dile getirildiği ve bir takım eleştirilerin söz konusu olduğu bir platformdur. Öğrencilerin okumalarını geliştirmek adına kitap klüplerinin kurulmasını, okunan kitapların tahlillerinin yapılmasını ve edindiği bilgileri paylaşma adına sosyal ağlar büyük yarar sağlar. Facebook ortamında okul temelli kitapları alıp vermek, uygulamalar yapmak, öğrencilerin öğretmenleri ile arkadaş olarak eklenip, çalışma konularına ait gruplar oluşturularak veri toplayabilir ve tartışma başlatabilirler. Yine öğrenciler için konulara uygun resimlerin, mesajların, derslere ait ödevlerin, olayların ve uygulamaların Facebook sosyal ağında eğitim

amaçlı kullanılabilir. Facebook ortamında öğretmenler web sitelerine ait adresleri ve videoları gönderebilir, google belgeleri ile bağlantı oluşturarak öğrencilerin sunularını, ödevlerini ve diğer ürünleri inceleyebilir. (http://www.birazders.com/etkt/index.php?title=Sosyal_A%C4%9Flar_ve_E%C4%9Fitim, Erişim tarihi: 15.11.2018). “Sosyal ağlar, akademisyenlere de esneklik sağladıkları için fırsat veriyor. Kullanıcı dostu, diğer eğitim yönetim sistemlerinden daha kolay kullanılırlar. Facebook bilgi, referans kitapları, grup ödevleri ve kurs oturumlarının dağıtımında kullanılır. Öğretmenler ve öğrenciler materyal gönderebilir, web sitelerinin adreslerini ve Facebook ve sunular, ödevler ve diğer ürünlerin dersleri ile ilgili videolar Google dokümanlarına bağlantı oluşturarak paylaşılacak öğrenciler.” (Tiryakioğlu ve Erzurum: 2011:148)

Sosyal medyanın ve sosyal ağların birçok kullanım özelliklerinin ve imkanlarının olması, öğrenme-öğretme sürecinde öğretmelerin aktif, yaratıcı ve iş birlikli öğrenmeye dayalı öğrenci-öğrenci, öğrenci-içerik ve öğretmen-öğrenci ilişkilerini arttırmada önemli rol oynar. Aynı zamanda sosyal medya sayesinde, öğrencilerin keşfedip, araştırma-inceleme yapmasına fırsat tanıyan, bir problem karşısında problemin farkına varma ve çözüm önerileri geliştirmesine katkı sağlar (Öztürk ve Talas, 2015: 119-120).

Özet olarak; sosyal medyanın eğitim açısından etkin kullanımında,

- Teknolojiyi kullanmayı yaşam tarzı haline getirmeye başlayan bir neslin oluşması eğitime yeni bir bakış getirilmesini zorunlu kılmaktadır,
- Sosyal medya kullanıcıların sadece izleyici olarak kalmadıkları, aynı zamanda bilgi üretebildikleri bir ortam olması sebebiyle iş birliğine dayalı ve etkileşimi güçlü kılan bir eğitim fırsatı sunmaktadır. Bu sebeple sosyal medya kullanımında medya okur-yazarlığı önem arz etmektedir.

2. Medya Okur Yazarlığı, Medya Yetkinliği Eğitiminin Yeni Eğitim Şeklindeki Önemi

Eğitim programında hedef ve içerik kısmı son derece önemlidir. Medya okuryazarlığı ile birlikte temel beceri ve tutumların kazanımı amaçlanmaktadır. Büyük şehirlerde ikamet eden çocuk ve genç neslin bilgisayar ve interneti kullanımın yanı sıra yaşamlarının vazgeçilmez parçası haline gelmesi, medya ve bilgisayar okur-yazarlığı her geçen gün önemini daha da arttırmaktadır. Medya okuryazarlığı, Kurt ve Kürüm'e göre “yazılı ve yazılı olmayan, büyük çeşitlilik gösteren yapılarıdaki (internet, televizyon vb.) mesajlara ulaşma, bunları çözümü, değerlendirme ve iletme yeteneği” olarak tanımlanmaktadır. Medya okuryazarlığı ile medya mesajlarını doğru okuyan, bu mesajları bilinçli bir

şekilde çözümlen ve bu çözümlenme sonuçlarını dikkate alarak değerdendiren bilinçli bir kamuoyu oluşturmak amaçlanmaktadır (Kurt ve Kürüm 2010: 21).

Sayısal ve hızısal anlamda artış gösteren sosyal medya ile etkileşmeye dayalı iletişimler ve bilgi aktarımları eğitimin katkısı ile hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve son olarak da ölçme ve değerdendirme gibi durumlarda olağan risk ve tehditlere karşı koruma sağlar. Ancak, eğitim temel süreçlerinde başlıca yeterlilik durumlarının bireylere verilmesi gerekir. Bu yeterlilikler sayesinde bireylerin sosyal medyayı kontrollü bir şekilde kullanabilmeyi otomatik olarak öğrenmesi sağlanmış olur. Karşılaşılan sorunlar ile üst düzey beceriler ile çözüm yolları geliştirme söz konusu olabilecektir (Güneş, 2016: 192).

Ülkemizde 2000’li yıllardan sonra medya okuryazarlığı eğitimi alanı, akademik ilginin giderek arttığı bir disiplin olmuştur (Altun, 2014: 5). İlk zamanlarda okuryazar olmak yeterli bir nitelik olarak görülürken küreselleşen günümüzde teknolojik gelişimler sayesinde çağdaş eğitim programları ortaya çıkmış, çeşitli okuryazarlık durumları söz konusu olmaya başlamıştır. En yeni ve en popüler okuryazarlık türüne baktığımızda bilgisayar okuryazarlığı, sosyal medya okuryazarlığı gibi alt dallarını oluşturan medya okuryazarlığıdır (İlhan, 2014: 53).

Sosyal medyada eğitimin etkin olabilmesi için bireyin öncelikle iyi bir medya kullanıcısı olması ve aktifliği öne çıkmaktadır. Böylelikle birey, geçmiş yaşantısı ile yeni edindiği bilgileri harmanlayıp kendine özgü bir ürün ortaya çıkarabilir. Uygulamalı bir ders olan medya okuryazarlığı dersinde istendik temel ve üst düzey becerileri kazandırma amacı söz konusudur. Fakat bireylerin aktif şekilde katılımını gerektiren etkili medya eğitimi uygulamaları sayesinde ilk olarak ezbere dayalı bir anlayışla işlenen medya okuryazarlığı dersinden sıyrılıp, daha verimli olan öğrencinin sınıf içinde etkin rol oynadığı ders etkinlikleri şeklinde bir planlama ve uygulamaya gidilmesi gerekmektedir (Görmez, 2015:109).

Son yıllara baktığımızda; ilköğretim programlarına medya okur-yazarlığı adı altında bir ders eklenmiştir. Asıl hedef; öğrencilerin bilgisayar, internet, televizyon vb. kitle iletişim araçlarını yerinde ve zamanında doğru, amacına uygun ve kendisi için faydalı halde kullanmaları hususunda bilinçlendirme adınadır. Toplumun hem gereksinimlerinin, ilgilerinin, beklentilerinin hem de sorunlarının ihtiyaç analizi çerçevesinde incelenmesi programların hedef kitleleri olan bireylere kazandırılmak istenmesi önem arz etmektedir.

Günümüzün çağdaş öğrenme ve eğitim yaklaşımları olan yapılandırmacılık, çoklu zekâ, beyin temelli öğrenme, problem ve proje temelli öğrenme vb. gibi yaklaşım ve modellerin etkisiyle, bilginin sürekli olarak gelişmesi ve değışmesi, sosyal medya ile toplumumuzda küreselleşme sayesinde hızla yayılarak çeşitli kanallardan bilgi edinebilme kapısını aralayarak okulla eğitim-öğretimi sınırlama

getirmekten kurtarmıştır. Genç neslin etkin bir şekilde kullanması ve bundan sonra neslin daha da aktif olacağı sosyal medya, bireysel farklılıkların ve duyarlılıkları da göz önünde bulundurarak yeni ve çağdaş eğitim programlarının öğrenciler tarafından benimsenmesi amaçlanmaktadır. Çağımızın koşullarına uygun biçimde sosyal medyanın nasıl kullanılması gerektiği üzerinde çalışmalar yapıp, düzenlenmesi gerekmektedir (Özdemir, 2011: 99). Yeninin özellikleri, fonksiyonları, olası yararları kadar hangi öğrenme/öğretme yaklaşımı ya da kuramı çerçevesinde kullanılabilen teknolojik açıdan eğitim bağlamında önem arz etmektedir. Çünkü hem duyuşsal hem bilişsel hem de sosyal öğrenme ile bağdaşmayan bir teknoloji ile eğitimi-öğretimi gerçekleştirmek mümkün değildir. Uygulamaya dayalı sosyal ağ kullanımı, eğitim ve öğretimin temelleri kapsamında hem doğası hem de fonksiyonları ilişkili olduğundan farklı öğrenme yaklaşımları ile birlikte yürütülme ilkesine dayandırılmıştır. Böylece yapılandırmacı yaklaşım ile pedagoji kavramı yakından birbirini takip etmekte ve paralel olarak ilerlemesi söz konusudur. Yani her iki unsur da birbirini destekler nitelikte olup, birbirinin tamamlayıcısıdır (Ferdig, 2007: 5'den akt. Öztürk ve Talas, 2015:116).

Solmaz ve Yılmaz'a göre, medya okuryazarlığı ile medya mesajlarının doğru algılanması yorumlanması amaçlanır. Ancak, Medyanın yapısının ve işleyişinin öğrenilmesi, medya mesajlarını eleştirel bir bakış açısıyla alabilme, gerçeklik, kurgusalılık ayrımını yapabilme, yönlendirme ve yönetme fonksiyonlarının olduğunun farkına varabilme, İçeriği bilinçli biçimde değerlendirebilme gibi yetiler medya okur yazarlığının gerekleridir. Medya okur-yazarlığı bireylerin medya mesajlarını işlemekten geçirmek için gerekli olan beceriler konusunda nasıl eğitilmesi gerektiğini saptamak konusunda da gündeme gelir. Aynı zamanda, öğrencilerin bilgiye ulaşma, analiz etme ve iletişime geçme yeteneğini güçlendirmek için medyayı bir araç olarak kullanmasını sağlamak; yayıncılığın olumlu noktalara taşınması, bilgi ve haberler konusunda kamunun farkındalığı, her vatandaşın eğitimle medya kullanımı konusunda azami ölçüde bilgi ve beceri sahibi olmasının sağlanması gibi hususlar da medya okur yazarlığı kapsamında yer alır (Solmaz ve Yılmaz, 2012: 56).

Medya okur-yazarlığı, toplumun her kesimin ilgilendirmekle beraber, doğru, tam, etkin ve verimli medya kullanımı ve dolayısıyla sosyal medya kullanımı; neticeleri açısından çocuklar ve ergenler açısından ele alınması gereken bir konu görünümündedir.

3. Sosyal Medyanın Daha Çok Etkilemesi Muhtemel Risk Grubu Olarak Çocuklar ve Ergenler

Günümüzde toplumları en derinden etkileyen güç unsurlarından biri sosyal medya olarak görülmektedir (Karacoşkun, 2002: 229). Sosyal medya, ilk zamanlar globalleşen ülkelerde, 1990'ların ortalarına doğru Türkiye'de varlığını hissettirmeye başlamıştır (Zorlu, 2016:14). Teknolojik olarak

bakıldığında geldiğimiz nokta ise çağdaş kitle iletişim araçları ile medya zaman ve mekân sınırı olmaksızın kullanılabilir hale getirmiştir. Gelişimlere bağlı olarak ortaya çıkan hareketlilik ve akıllı teknolojik olayların takip hızı da artış göstermiştir.

Okur ve Berberoğlu'na göre medyanın bakıldığında en çok etkilediği gruplardan ikisi, çocuklar ve ergenlerdir. Çocuklar belirli olgunluk düzeylerine gelemedikleri için gerçek ile kurguyu ayırt edebilmesi güç olmaktadır. Bununla birlikte sosyal medyadan etkilenme kaçınılmazdır. Ergenlere bakıldığında ise, seçmiş oldukları rol modellerin her türlü davranış, tutum, duygu ve düşünce şekillerini benimsemeleri söz konusu olduğundan çocuklara nispeten sosyal medyadan çok daha fazla etkilenmenin olduğu söylenebilir. Dolayısıyla hem çocuklar hem de ergenler sosyal medyanın mesajını doğru şekilde algılayamadıkları için savunma mekanizması geliştirememekte ve bununla birlikte tam tersi bağıllık durumu oluşmaktadır. Bu bağıllık sonucu çevrimiçi tacizler, sanal şiddet ve cinsel içerikli mesajlar artış göstermektedir. Bu mesajlara ise en çok maruz kalan ergen ve çocuklardır. Psikolojik olarak son derece olumsuz etki oluşturmaktadır. Özellikle çocuklar açısından önemli bir tehdit unsuru olarak görülmektedir. Çocukların yeni medyanın bütün imkânlarını kullanabiliyor olması, onları etkin bir medya kullanıcı kılmakta fakat çok çeşitliliği olan sosyal medyanın sınırsız içeriği ile de yalnız bırakılmaktadır (Okur ve Berberoğlu, 2015: 45).

Medya araçlarından televizyon, akıllı telefon ve laptop vb. gündelik yaşamımızın vazgeçilmez bir parçasıdır. Diziler, haberler, çizgi filmler, filmler, bilgisayar oyunları vb. ile şiddet içerikli çok sayıda olay ve olgu çocuk ve genç nesil başta olmak üzere toplumun tüm kesimlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Hayatın içindeki tüm kavgalar, cinayet, intihar, gasp, darp, cinsel taciz, işkence gibi tüm şiddet olaylarının birebir aynısı hatta daha da vahim şekilde sosyal medyanın da içeriğinde bulunmaktadır (Zorlu, 2016: 14). Bu açıdan değerlendirildiğinde sosyal medya daha çok etki ve etkileşime sahip olması sebebiyle televizyon kadar hatta bazen daha fazla etkisinin olduğu görülmektedir (Kejanlıoğlu, 2004: 83). Çocukların ve gençlerin yoğun şekilde izleme talebi olması yine olumsuz etkisinin göstergesidir. Çocuğun bir televizyon programı izlemesini yaşı, hazır bulunuşluk düzeyi önemli derecede etkiler. Ne kadar zaman televizyon önünde kalması gerektiği, kimlerin bu süreci belirlediği vb. gibi birçok neden televizyon-çocuk etkileşiminde önemli rol oynamaktadır.

Ergenler ve çocuklar neredeyse günün tamamını internet ve kitle iletişim araçlarına ayırmaktadır. Multimedya özelliği taşıyan bu araçlar, çocukları ve ergenleri bedensel ve ruhsal yönden olumsuz yönde etkilemektedir. Ciddi risklerle karşı karşıya bırakılmaktadır (Kara, 2011: 33, 4).

Çok basit içerikli oyun sitelerine tıkladığında bile doğrudan şiddet ve cinsellik üzerine kurulu bilgisayar oyunları, ırkçılık, uyuşturucu, alkol, çeşitli silahlar, bomba yapımı gibi vb. konuları içinde

barındıran sitelerle çocuklar ve ergenler muhatap bırakılmaktadır. Merak duygusu ile başlayan izleme, dinleme ve okumalar tehditin habercisidir. Masumluğun en zirvesinde olan o dönem çocukları ve ergenlerin hiç şüphesiz olumsuz yönden etkilenmesi kaçınılmazdır (Çakır, 2008: 161).

Dolayısıyla serbest zamanların geçirilmesinde ve eğlenmek için sıklıkla başvuru interneti kullanan çocukların ve ergenlerin aileleri çok ciddi sorumluluklar düşmektedir. Çünkü internet bağlantılı bilgisayarları çocukların ve gençlerin emrine sunan aileler genellikle onların ne yaptıklarını, ne kadar şiddet ve cinsellik gibi görüntülere maruz kaldıklarını çok iyi kontrol eden ve denetleyen olmak zorundadırlar (Zorlu, 2016: 15).

Bir diğer tehdit unsuru; medya karakterlerinin model alınması, onların hayatları ile özdeşim kurulması çocuklar ve gençlerin hatta yetişkinlerin bile öğrenme-öğretme sürecini müthiş derecede etkilemektedir. Olumlu yönde davranış, tutum ve değerler bakımından model alınmasının bir sakıncasının olmadığını ifade eden eğitimciler tam aksine yararlı olacağını belirtse de daha çok saldırganlığın, şiddetin medya karakterleri yoluyla model olarak sunulmasının ağırlıkta olduğunu dile getirmektedir. Özellikle çocuk ve gençleri bu davranışları meşru görmeleri yönünde olumsuz etkilediği yüksek olasılıktır (Uysal, 2006: 124-125).

Araştırmalar incelendiğinde işe ortaya çıkan tablo çok da iç açıcı değildir. Haberlerde verilen bombalama, patlama, doğa felaketleri, cinayet ve çeşitli şiddet içeren görüntülerin çocuklar ve ergenler üzerinde yıkıcı etkiler bıraktığını, travmalara sebep olduğunu gösterir (Kara, 201: 36-45). Medyanın en tehlikeli ve acımasız etkisi ise, gündelik yaşamda şiddet karşısında duyarsızlaşmasına, tepsiz kalınmasına yol açması ve bir nevi şiddeti normal göstermesidir (Semerci, 2008: 51). Çocuk ve ergen katılımcının oyunlarında rakiplerini yenmek için vurmaları beklenen bilgisayar oyunlarında şiddet, sanal ortamda haz veriyor olsa da gerçek hayatta karşılaştığında otomatikman öğrenilmiş ve uygulanmış olur. Ayrıca genç bir erkeğin güç göstergesi veya olgunluk ölçüsü olarak kabul edilmektedir (Odabaşı vd., 2012). Tüm bunlara bakıldığında gerçek şiddet ile sanal şiddetin birbiri ile ilişkilendirip hayatımıza girmesinin normalleştirilmeye çalışıldığının en büyük göstergesidir.

Medyada yer alan şiddet Dolu vd., göre gerek çocuklarda gerekse yetişkinlerde neden olduğu etkileri şöyle ortaya koymuştur: “Saldırganlık ve şiddete eğilimde artışa ve huysuzluğa yol açmaktadır; Medyadaki şiddet izleyicileri çevrelerini ve dünyayı daha korkulacak bir ortam olarak algılamaya ve kendilerini silah veya kesici-delici alet taşıyarak korumaya yönelik tedbirler almaya yönlendirmektedir. Bu durumda da medyadaki şiddet gerçek hayata taşınmış olmaktadır. Medyadaki şiddet insanlarda çevrelerindeki şiddet olaylarına veya şiddet mağdurlarına karşı duyarsızlaşma ve vurdumduymazlık meydana getirmektedir. Daha çok şiddet içerikli materyale ulaşma ve izleme isteğini arttırmaktadır. Bu

tür sonuçlara ulaşan ve medya-şiddet ilişkisi üzerinde duran pek çok bilimsel çalışma genel olarak; medyada yer alan şiddet içerikli unsurların olumsuz etkilere yol açtığı konusunda hem fikirdirler” (Dolu vd., 2010: 58).

Schlechty'nin de bir başka ifade ile belirttiği gibi, sosyal medya ile basın-yayımda elektronik iletişim sayesinde devrim niteliğinde birtakım yenilikler ortaya çıkmaktadır. Bu yenilikler sayesinde okullar ve aileler; eğlence dünyası, oyun endüstrisi ve çocukların ve gençlerin ilgisini kendi üzerinde toplayacak her türlü unsur ile mücadele etmek zorundadır. En basitinden okullarda en ufak tartışma yaşanmaması taraftarı olunurken, televizyon programlarında en ufağından en büyüğüne tartışma normal hale gelmiştir. Dolayısıyla çocukların ve gençlerin ilgilendiği, bildiği ve öğrenmek istediği şeyler, büyük oranda ailelerin ve okulların kazandırmak istediği tutum ve davranışlar ile bağdaşmıyor, belirlenmiyor ya da bir yasak getirilemiyor. Çocukların ve ergenlerin bilmek ve öğrenmek istediği şey sosyal medya ile, bir pazar sektörü, çekilecek bir müşteri gibi gören şirketler tarafından yönetim gibi düşünülmektedir. İstatistiksel olarak elde edilen verilere bakıldığında, çocuklar ve gençler geçmişe göre bugün çok fazla televizyon seyrediyorlar, eğitim ve öğretimi içinde çok az barındıran hatta ahlaki olarak şüpheli bilgisayar oyunları oynamak için saatler verdiklerini göstermektedir. Bu bulgulardan hoşnut olmayan eğitimciler ve aileler bu durumlardan “nasıl” kurtulmaları gerektiğini bilmemekle beraber herhangi bir çaba içerisine de girmemektedir (Schlechty, 2007'den akt. Özdemir, 2011: 99).

Bütün bu durumlar göz önünde bulundurulacak olursa; çocukların, ergenlerin hatta yetişkinlerin dahi bilinçli bire sosyal medya kullanıcı olabilmeleri için öncelikle eleştirel bir bakış açısı geliştirmeleri öğretilmekle işe başlanmalıdır. Yani medya okuryazarlığı bu noktada da büyük önem kazanmaktadır (İlhan, 2014: 53). İnternetin tam anlamıyla kontrolünün sağlanamaması, ailelerin de bilicilik olma adına eksikliklerinin giderilmesi adına bazı çalışmalar düzenlenmelidir.

Günümüzde artık her çocuğun elinin altında olan online mecraların imkânlarından yararlanmak elbette çok önemlidir. Ancak çocukların ve ergenlerin olumsuz her türlü içeriğe yine bu önlemler aracılığıyla el atılması sağlanacaktır. Dijital ortamda yaşayan günümüz nesillerinin en çok şikâyet ettiği, onları anlayabilmenin ve değerlendirebilmenin, onlarla ortak dili konuşabilmenin yegâne unsuru, anne babalar olarak sosyal medyaya her açıdan tam anlamıyla hâkim olunması gerekir. Bu duruma da ilk olarak ancak ve ancak çocuk ve ergenlerimizle çok güçlü iletişim ve etkileşim kurarak işe başlamak gerekir. Bu şekilde mücadelenin başarılı sonuca doğru ilerlemesinin sağlanabileceği düşünülmektedir (Akdağ ve Cıngı, 2014: 87).

Zorlu'nun da belirttiği gibi; dünyanın bütün ülkelerinde hükümetler, medyanın olumsuz etkilerinden başta çocuk ve gençleri korumak adına yasal düzenlemelere getirmektedir. Türkiye'de ise

bu hedef doğrultusunda Radyo ve Televizyon Üst Kurulu kurmakla işe başlanmıştır. “6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun”un özellikle yayın ilkeleri gereği RTÜK; her türlü cinsel ve şiddet içerikli yayınları kontrol eden, denetim yapan ve ihlal tespit edildiğinde ağır yaptırım uygulamasına gidilmektedir. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu ise; cinsel ve şiddet içerikli suçların internet ortamında işlenmesi durumunda “23/5/2007 tarih 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi Ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun” ile bu tür ihlallerin söz konusu olduğunda internet sitelerine erişim yasaklanmaktadır. Ayrıca 1/11/2007 tarihli “İnternet Toplu Kullanım Sağlayıcıları Hakkında Yönetmelik” sayesinde interneti toplu olarak kullananlara konusu suç oluşturacak nitelikte içerikler barındırdığı takdirde erişimi engelleyici içerik filtreleme yazılımının kullanım zorunluluğu vardır. Sonuç olarak özetlenecek olursa; her türlü kitle iletişim araçları olan televizyondan, internete, cep telefonundan gazeteye ve bilgisayara kadar, neredeyse gerçek hayatta su-ekmek gibi en zengininden en fakirine herkes için hayatının vazgeçilmez bir parçası olan sosyal medyanın olumsuz etkilerinin öncelikle farkına varıp; özellikle çocukları ve gençleri bilinçli kılacak, bilgi sahibi edecek projeler üretmeye başlanmalıdır. Bu doğrultuda öncelik çocuklar olmak üzere her kesime hitap edecek medya kullanım kontrol mekanizması sağlanmalı, televizyon ve internetin sunduğu her şeyi sınırsız şekilde kabul etme durumu ortadan kaldırılmalıdır. Böylece aktif izleyici, seçici davranabilme, eleştirel gözle bakabilme tutum ve becerisi kazandırılmalıdır. Sosyal medyada görülen birçok şeyin kurgusaldan ibaret olduğu bilinci verilmeli, medyayı doğru şekilde okuyabilme mümkün kılınmalıdır. Böylece medyanın doğasını tanıyıp, kavrayarak eğitimi yaygın ve etkili hale getirme söz konusu olacaktır (Zorlu, 2016: 14).

Vural ve Bat’ın da belirttiği gibi “Sosyal medya ve araçlarının kullanımının olumsuz etkilerinin yorumlandığı ve özellikle dijital ortamlardaki oyunların faydalarının yanında olumsuz etkilerinin de olduğu bazı araştırmalarda dile getirilmektedir. Pek çok kez bağımlılık kavramı ile birlikte zikredilen bu etkiler tartışılmalıdır. Bunun en önemli sebebi bağımlılığın fiziksel bağımlılıklardan ayrılan yönlerinin olmasıdır. Maddi bir sektör haline gelen video oyun piyasasının gün geçtikçe büyüdüğü görülmektedir. Eski oyunlar, yerini sanal oyunlara bırakmaya başlamıştır. Video oyunlarının bu yaygınlığı, bireyi zaman içinde yalnızlaştırmış ve birçok problemi de beraberinde getirmiştir (Vural ve Bat, 2010: 3373).

Her ne kadar geleneksel eğitimin alternatifi olarak görülmeye başlansa da internet temelli eğitim eleştiriye açık yönleriyle karşımıza çıkmaktadır. “İnternet temelli eğitim geleneksel okul eğitimine alternatif olarak gösterilmektedir. Buna karşın her iki eğitim sisteminin karşılaştırıldığı birçok araştırmada internet temelli eğitim lehinde yoğunlaşmış sonuçlara ulaşılamamıştır. İnternet temelli eğitimin tasarım ve uygulama evrelerinde bazı sorunlarla karşılaşmaktadır. Ayrıca online verilen eğitimlerin tanınırlığı, kalitesi, öğrenci, öğretmen ve kurumsal kimliği konularında çeşitli endişeler vardır (Tuncer vd, 2008:142).

Ekici ve Kıyıcı'nın sosyal ağların öğrenme etkinlikleri bağlamında kullanılmasını konu alan araştırmalarında yer alan olumlu ve olumsuz eleştirilerin yanı sıra önerilerine bakıldığında: Facebook'un bir eğitim ortamı olarak kullanılabilmesi için, öğrenci, öğretmen ve yöneticiler gibi süreçte rol alacak farklı birimlerin görüşlerini belirleyebilecek çalışmaların yapılabileceği, Formal ve informal müfredatın bir arada kullanıldığı öğrenme modelleri geliştirilerek öğretim tasarımı açısından incelenebileceği belirtilmektedir (Ekici ve Kıyıcı, 2012:165).

SONUÇ

Sosyal medya kullanımı ve eğitim ana başlığı altında yapılacak tartışmalarda hem sosyal medyayı kullanma becerileri açısından ve hem de sosyal medyayı eğitim aracı olarak kullanma açısından iki boyut öne çıkmaktadır. Bu iki boyut sosyal medyanın gelecek dönemlerde toplumsal dönüşmeleri de etkileme ihtimali göz önüne alındığında önem arz eder.

Hiç şüphesiz, eğitim materyali olarak kullanılabilir pek çok araç bulunmaktadır. Öğretici materyallerin yanı sıra dergi, kitap gibi basılı yayınlar, televizyon, radyo gibi medya araçları eğitimin çeşitli safhalarında destekleyici unsurlardır. Ancak tüm bu materyallerin hem kullanımları hem de erişim imkanları eğitimi alanlar ve eğitimi verenler açısından günden güne şekil değiştirmektedir. Bu noktada tartışılması gereken sağlıklı bir eğitim-öğretim aracı olarak kullanılabilir potansiyeli olan sosyal medyanın etkileridir. Bir örnekle izah etmek gerekirse, herkesin erişimine açık YouTube videolarından ameliyat izlemek bir genel cerrahın veya hekim adayının mesleki bilgisini hızlıca artırmak anlamı taşıyabilir. Ancak video konu ile hiç bir ilgisi olmayan kişi için şiddet içerikli görüntü niteliği taşır. Bunun yanı sıra eğitim bilindiği gibi bir süreçtir ve bilgilerin kademeli şekilde öğrenilmesi (Sayıları öğrenmeden matematik bilgisine erişilemeyeceği, alfabeyi bilmeden okuma yazma öğrenilemeyeceği gibi) bazı konular için şarttır. Ayrıca her uzmanlık alanı için eğitim-öğretim sürecinde kullanılan bir müfredat olması, kullanılır ve etkin olan bilgiyi hızlıca kavramayı sağlar. Sosyal medya dahil tüm dijital erişimlerle eğitim yolculuğu olarak tanımladığımız süreçte ise birey neredeyse tüm eğitim müfredatını kendisi oluşturabileceği, her türlü bilgiye erişmeyi eğitimin bir parçası olarak düşünme yanılığısına kapılabilecektir. Bu ise, her konuda yüzeysel bilgileri olan insbu anların oğalması anlamı taşır. Sosyal medyada eğitim-öğretim bu yönüyle tartışmalı gözükmektedir.

Bu noktada karşı durulamaz bir değişimin başında iken konuşulması gereken en önemli konu olarak medya okur yazarlığı karşımıza çıkar. Her kullanıcının sosyal medyanın eğitim sürecine ne kadar katkısı olabileceğini biliyor olması, bilinçli ve eğitim basamaklarına uygun adımlarla gelişim sürecini tamamlama gayreti içinde olması bir gerekliliktir.

Sosyal medyanın bilgiyi yaymada ne kadar mahir olduğu düşünöldüğünde; bazı durumlarda bilgilerin dönüşerek, şekil değiştirerek yanlışların doğruymuş gibi aynı hızla yayılması riski de söz konusudur. Bu noktada medya yetkinliği denilebilecek, yanlış ve doğruyu ayırt edebilme, bir haberin, bir bilginin ticari kaygılarla öne sürölüp sürölmediğini anlayabilme, bilgi kaynaklarının hangisinin daha güvenilir olduğunu anlayabilme yetisi gündeme gelmektedir. Her türlü gelişimin ve değişimden en çok etkilenen daha hızlıca etkilenen çocuklar ve ergenlerdir. Hem yeniliklere açık olma ve hızlı uyum sağlayabilme özellikleri sayesinde teknolojiyi daha fazla kullanmakta ve etkilerine de daha fazla maruz kalmaktadırlar. Bu sebeple düzenlenecek eğitim-öğretim materyali geliştirme adımlarının, çocuk ve ergenlerin teknoloji kullanımı, sosyal medya kullanımı alışkanlıkları göz önüne alınarak geliştirilmesi elzemdir.

KAYNAKÇA

Akdağ, M. ve Cıngı, M., (2012). İnternet ve Sosyal Medyanın Çocukların Oyun Alışkanlıklarına Etkisi. 2nd International Symposium “New Communication Technologies and Social Transformation. 2-4 Mayıs, Kırgızistan.

Altun, A . (2014). Medya Okur Yazarlığı Eğitimine Yönelik Türkçe Yayınlar: Bir Bibliyografya Denemesi. *Odü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi (Odüsobiad)*, 4 (9), 5-15. Retrieved From [Http://Dergipark.Gov.Tr/Odusobiad/Issue/27573/290150](http://Dergipark.Gov.Tr/Odusobiad/Issue/27573/290150)

Arslan, A. (2006). Medyanın Birey, Toplum ve Kültür Üzerine Etkileri. *Journal of Human Sciences*, 1(1).

Babacan, M. E. (2014). Sosyal Medya Sonrası Yeni Toplumsal Hareketler. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 135-160.

Bartlett-Bragg, A. (2006). *Reflections on pedagogy: Reframing practice to foster informal learning with social software.*,

<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.472.2265&rep=rep1&type=pdf>

Bariş, M. F., & Tosun, N. (2013). Sosyal ağ ve e-portfolyo entegrasyonu: Facebook örneği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 122-129.

Bulunmaz, B. (2014). Yeni Medya Eski Medyaya Karşı: Savaşı Kim Kazandı Ya Da Kim Kazanacak? *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi*, 1(7), 22-29.

Cerrah, L. (2016). Sosyal Medya ve Bazı Kurumsal Etkileşimler ve Sosyal Medyaya Eleştirel Yaklaşım / Some Corporate Social Media and Interaction and Critical Approach to Social Media. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20 (4), 1393. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/ataunisobil/issue/26966/283404>

Derus, S. R., & Ali, A. Z. M. (2014). Integration of visualization techniques and active learning strategy in learning computer programming: a proposed framework. *International Journal on New Trends in Education and Their Implications*, 5(1), 93-103.

Dolu, O., Büker, H. ve Uludağ, Ş., (2010). Şiddet İçerikli Video Oyunlarının Çocuklar ve Gençler Üzerindeki Etkileri: Saldırganlık, Şiddet ve Suça Dair Bir Değerlendirme. *Adli Bilimler Dergisi/Turkish Journal of Forensic Sciences*, Sayı: 9(4), 58.

Ekici, Murat & Kıyıcı, Mübin (2012). Sosyal A ların E itim Ba lamında Kullanımı. U ak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (2012) 5/2, 156-167 Ergün, M. (2015). Eğitim Felsefesi. Pegem Akademi, Ankara.

Görmez, E . (2015). Etkili Medya Okuryazarlığı Eğitimi Ve Uygulamalarından Örnekler. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4 (1), 93-111.

Gülbahar, Y., Kalelioğlu, F., & Madran, O. (2010). Sosyal ağların eğitim amaçlı kullanımı. XV. *Türkiye’de İnternet Konferansı*, 2-4.

Güneş, E. P. U. (2016). Toplumsal Değişim, Teknoloji Ve Eğitim İlişkisinde Sosyal Ağların Yeri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 191-206.

Retrieved From [Http://Dergipark.Gov.Tr/Bitlissos/Issue/3713/49126](http://Dergipark.Gov.Tr/Bitlissos/Issue/3713/49126)

İlhan, E . (2014). Medya Okuryazarlığı Dersi Ve Yeni Medya Algısına Etkisi. *Erciyes İletişim Dergisi*, 4 (1), . Doi: 10.17680/Akademia.V4i1.5000033736

Kara, T., (2011). Görsel Medyanın Aile Bireyleri Üzerindeki Etkileri Üzerine Bir Araştırma. TÜİK Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi.

Karacoşkun, M. D. (2002). Bireysel ve toplumsal çözümlerde televizyon faktörü üzerine düşünceler. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 6(1), 227-234.

Kejanlıoğlu, D.B., (2004). Türkiye’de Medyanın Dönüşümü. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.

Kurt, A. A., & Kürüm, D. (2010). Medya okuryazarlığı ve eleştirel düşünme arasındaki ilişki: Kavramsal bir bakış. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (2), 20-34.

Lauder, H., Brown, P., Dillabough, J.A., & Halsey, A.H. (2006). Introduction: the prospects for education: individualization, globalization, and social change. (ed. H. Lauder, P. Brown, J.A. Dillabough, & A.H. Halsey). Education, globalization, and social change. Oxford: Oxford University Press, sf. 1-70.

McLoughlin, C., & Lee, M. (2007). Social software and participatory learning: Pedagogical choices with technology affordances in the Web 2.0 era.

(<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.471.2008&rep=rep1&type=pdf>)

Okur-Berberoğlu, E . (2015). Çocuklar- Ergenler, Medya Bağımlılığı Ve Sınıf dışı Eğitim. Hayef: *Journal Of Education*, 12 (2), 45-57.; Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/iuhayefd/issue/8803/110050>

Odabaşı, H. F., Mısırlı, Ö., Günüş, S., Timar, Z. Ş., Ersoy, M., Som, S., ... & Erol, O. (2012). Eğitim için yeni bir ortam: Twitter.

Özdemir, S. M. (2011). Toplumsal Değişme Ve Küreselleşme Bağlamında Eğitim Ve Eğitim Programları: Kavramsal Bir Çözümleme. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 85-110.

Özen, Ü , Çam, H , Can, D , Dönmez, Ö . (2018). Uzaktan Yükseköğretim Öğrencilerinin Sosyal Medyanın Eğitim Boyutu Konusundaki Algıları ve Eğitim Amaçlı Sosyal Medya Kullanımlarının Belirlenmesi. *The Journal of International Scientific Researches*, 3 (1), 64-72. DOI: 10.23834/isrjournal.403692)

Öztürk, M. F., ve Talas, M. (2015). Sosyal Medya ve Eğitim Etkileşimi. *Zeitschrift Für Die Welt Der Türken/Journal Of World Of Turks*, 7(1), 101-120.

Pettenati, M., & Ranieri, M. (2006). *Informal learning theories and tools to support knowledge management in distributed CoPs*.

Polat, M., ve Arabacı, İ. B. (2014). Eğitimde açık liderlik ve sosyal ağlar. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 6(1), 257-275.

Selwyn, N. (2007, October). Web 2.0 applications as alternative environments for informal learning-a critical review. In *Paper for CERI-KERIS International Expert Meeting on ICT and Educational Performance* (Vol. 16, p. 17). <http://newinbre.hpcf.upr.edu/wp-content/uploads/2017/02/39458556-W2-informal-learning.pdf>

Semerci, B., (2008). Simge Kullanımı. Medyada Şiddete Duyarlılık Paneli. 26 Kasım 2004, Ankara: RTÜK Yayınları.

Solmaz, B., ve Yılmaz, Ra (2012). Medya Okuryazarlığı Araştırması Ve Selçuk Üniversitesi'nde Bir Uygulama. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi* , 7 (3), 56.

Soylu, A., Karahasan, O., ve Kuru, S. (2007). Çok Uluslu, İş Birlikçi, Sosyal E-Öğrenme: iCamp Örneği.

Şişman, M. (2006). Eğitim bilimine giriş. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Şişman, M. (2017). Eğitim bilimine giriş. *Pegem Atıf İndeksi*, 348- 351.

Taşdemir, E. ve Aslan, E.Ş. (2017). *Sosyal medya iletişimi*. Ankara: Gece Kitaplığı.

Tiryakioglu, F., & Erzurum, F. (2011). Use of social networks as an educational tool. *Contemporary Educational Technology*, 2(2), 135-150.

Toğay, A., Akdur, T. E., Yetişken, İ. C., & Bilici, A. (2013). Eğitim süreçlerinde sosyal ağların kullanımı: Bir MYO deneyimi. *XIV. Akademik Bilişim Konferansı*, 28-30.

Tuncer, M., & TAŞPINAR, M. (2008). Sanal Ortamda Eğitim Ve Öğretimin Geleceği Ve Olası Sorunlar. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 124.

Uysal, M., (2006). Medya ve Şiddet. Toplumsal Bir Sorun Olarak Şiddet Sempozyumu, 20 Mayıs 2006, Ankara.

Vural, Z., ve Bat, M. (2010). Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma. *Journal of Yasar University*, 5(20), 33-49.

Yazıcı, T , Özel, M . (2017). *Educational and interactive dimension of motherhood on social media: A research on instagram*. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3 (5 S), 1715-1730. DOI: 10.24289/ijsser.332140

Yetik, S. S. Çevrimiçi Öz Düzenleyici Öğrenme Ortamında Metabolişsel Desteğin Öz Düzenleme Becerisine Etkisi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 6(1), 109.

Yıldırım, E. (2014). “Sosyal medya psikolojisi ve dijital yerliler”, *Sağlık Düşüncesi ve Tıp Kültürü Dergisi*, 2104, 31. sayı, s: 80-83.

Zorlu, Y. (2016). Medyadaki şiddet ve etkileri. *Humanities Sciences*, 11(1), 14-15.